

9.5.2017

Vp/3

3 Kävelykeskustan periaatesuunnitelma (a-asia)

Pöydälle 25.04.2017

HEL 2017-000208 T 08 00 04

Päätösehdotus

Kaupunkisuunnittelulautakunta päättää

- asettaa 25.4.2017 päivätyn Kävelykeskustan periaatesuunnitelma - raportin sekä Kävelykeskustan periaatesuunnitelma, kävely- ja katuverkko -suunnitelmakartan nähtäville
- pyytää periaatesuunnitelma-aineistosta tarvittavat lausunnot.

Tiivistelmä

Helsingin kävelykeskustaa on kehitetty määrätietoisesti yli kaksi vuosikymmentä. Toteutetut kävelyalueet ovat luoneet puitteet nykyiselle eläville kävelykeskustalle ja kaupunkitapahtumille. Nyt ollaan edelleen jatkamassa kävelykeskustan kehittämistä.

Keskusta on liike-elämän keskus ja merkittävää työpaikka-alue sekä kaikkien helsinkiläisten, suomalaisten ja matkailijoiden yhteistä olohuonetta, perillä olon paikkaa. Tulevaisuudessa keskustaan tullaan entistä enemmän kävellen, pyöräillen ja joukkoliikenteellä. Kaupunkitapahtumat sekä keskustassa kävely ja oleskelu lisääntyvät jatkossa. Keskustan toimivuus ja elävyys on tärkeää Helsingin imagon kannalta. Kävelykeskustan laajentaminen, katu- ja aukioalueiden kohentaminen sekä kaupunkikuvallisesti laadukas ympäristö edistää näitä tavoitteita.

Kävelykeskustan periaatesuunnitelman tavoitteena on turvata keskustan elinvoimaisuus ja kaupallinen menestys sekä asiointiolosuhteet, luoda paremmat puitteet keskustassa oleskelulle, vilkkaalle kaupunkielämälle ja kaupunkitapahtumille sekä parantaa jalankulun turvallisuutta ja sujuvuutta. Tärkeitä kehitettäviä kohteita ovat parannetut yhteydet keskustan sisällä sekä yhteydet asuntoalueille, puistoihin, rannoille ja rantareiteille.

Keskeisimmät kehitettävät kohteet ovat Esplanadin, Kauppatorin ja Eteläsataman alue, Mannerheimintie ja Rautatieaseman ympäristö. Rautatieaseman ympäristön joukkoliikenteen muutokset edellyttävät jatkossa huomattavia muutoksia jalankulun ympäristöön. Keskustakirjastoon on arvioitu tulevan noin 10 000 kävijää/vrk, mikä vaikuttaa sen ympäristön suunnitteluun. Kampin tuleva terveys- ja hyvinvointikeskus edellyttää sujuvia ja esteettömiä jalankulkuyhteyksiä.

Periaatesuunnitelman pohjaksi laadittiin kolme eri liikenneverkkovaihtoehtoa. Niiden liikenteellisestä toimivuudesta tehtiin selvityksiä. Tammi-kuussa 2017 oli verkkokeskustelu asukkaille ja työpajat eri asukas- ja yritysjärjestöjen sekä kaupungin eri virastojen edustajien kanssa. Suunnitelmaa esiteltiin lisäksi mm. Kauppakamarille. Eri suunnitelma- vaihtoehtoista on laadittu vaikutustenarviot -taulukko, joka on kokonaisuudessaan raportissa liitteenä. Kävelykeskustan elinkeino- ja yritys- vaikutuksia on arvioitu kolmen listan liitteenä olevan selvityksen avulla: yritysten/toimipaikkojen näkemykset, kaupallinen arviointi sekä vaikutukset keskustan toimistomarkkina-alueeseen. Kävelykeskustan periaatesuunnitelman tavoitteellinen liikenneverkon vaihtoehto valittiin laadittujen selvitysten ja käydyn vuorovaikutuksen perusteella.

Jatkosuunnitteluun ja lausuntoja varten on valittu katuverkkovaihtoehto, jossa Esplanadien ja Mannerheimintien jalkakäytäviä levitetään sekä Kaivokadusta tehdään joukkoliikennekatu (ve2). Eteläesplanadi ja Pohjoisesplanadi sekä Mannerheimintie ovat 1+1 -kaistaisia. Kaivokatu on pelkkä jalankulun ja raitiovaunuliikenteen katu. Pääpyörätieverkon parannukset tehdään samalla kun muutokset toteutetaan. Valittua katuverkkovaihtoehtoa on myös täsmennetty vuorovaikutuksessa olleeseen katuverkkovaihtoehtoon nähden.

Valitussa vaihtoehdossa Pohjoisesplanadille tulee lisää tilaa promenadijalankululle sekä säilyy eri vaihtoehtoista parhaiten Esplanadin puistokadun kulttuurihistoriallinen luonne ja ajoneuvoliikenteen yhteydet Esplanadin varren kiinteistöihin. Kaivokadun joukkoliikennekatu mahdollistaa sujuvat ja turvalliset jalankuluyhteydet Rautatieaseman ja keskustan välillä sekä se mahdollistaa aseman ympäristön joukkoliikennejärjestelyjen kehittämisen. Mannerheimintien jalankulun olosuhteet paranevat.

Kävelykeskustan periaatesuunnitelma on pitkän tähtäyksen suunnitelma, joka on tarkoitus toteuttaa vaiheittain katukohtaisesti ja tulevan tarpeen mukaan noin 5 - 20 vuoden aikana. Jokainen toteutushanke suunnitellaan yksityiskohtaisesti ja päätetään erikseen.

Kävelykeskustan periaatesuunnitelmasta on laadittu 25.4.2017 päivätty raportti, joka sisältää suunnitelman tarkemman kuvauksen. Raportissa on myös katukohtaisia jatkosuunnitteluohjeita. Raportin osana on Kävelykeskustan periaatesuunnitelma: Kävely- ja katuverkko -suunnitelma-osa.

Esittelijän perustelut

Taustaa

Helsingin kävelykeskustaa on kehitetty määrätietoisesti yli kaksi vuosikymmentä erityisesti vuoden 1989 edellisestä kävelykeskustan periaatesuunnitelmasta lähtien. Keskuskadun kävelykadun ja vireillä olevan Erottajan aukion valmistuttua ovat edellisen suunnittelukierroksen toimenpiteet toteutettu. Kävelykeskustan periaatesuunnittelutyö on oikeusvaikutteisen yleiskaavan tavoitteiden mukainen ja edesauttaa kaupungin strategisten tavoitteiden toteutumista.

Suunnitelma edistää seuraavia strategioita:

- kansainvälisesti tunnettu ja vetovoimainen kaupunki
- keskustaa kehitetään kaupan, matkailun ja virkistyksen keskittymänä panostamalla viihtyisyyteen ja elävyyteen
- vahvistetaan kaupunkikulttuurin mahdollisuuksia ja kehitetään julkisen kaupunkitilan käytettävyyttä
- edistetään kestävästä liikkumisesta lisäämällä kävelyn, pyöräilyn ja joukkoliikenteen osuutta
- parannetaan jalankulku- ja pyöräilyverkoston jatkuvuutta ja turvallisuutta.

Helsingin liikkumisen kehittämissuunnitelmassa (khs 12.1.2015) kävely on linjattu keskustan tärkeimmäksi liikkumismuodoksi.

Kävelykeskusta käsittää keskeisimmän liikekeskustan alueen, joka on pääosin maanalaisen huollon ja pysäköinnin piirissä oleva alue, vilkkaaimman asioinnin ja jalankulun alue sekä kaupunkitapahtumien alue. Kävelykeskustassa on kävelykatuja, aukioita, levennettyjä jalkakäytäviä, sujuvia kadun ylityksiä, sekä kävelypainotteisia joukkoliikennekatuja. Kauppakujat ja korttelipihat sekä maanalaiset yhteydet täydentävät kävelyalueita.

Suunnittelulle tulee kehittämistarpeita johtuen kaupunkirakenteen muutoksista (esim. Kampin rakentumisesta tai joukkoliikenteen muutoksista Rautatieaseman ympäristössä), ajankohtaisista rakennushankkeista (esim. Keskustakirjasto), kaupunkitilan tapahtumallisuudesta sekä tarpeesta sujuvoittaa ja parantaa yhteyksiä.

Kävelyalueiden suunnittelun pohjaksi on tehty laskennat jalankulkijamääristä, karttakysely asukkaille vuonna 2014 (1800 vastaajaa) ja Kero kartalla -verkkokeskustelu tammikuussa 2017 sekä tutkimus jalankulkuympäristöjen laadusta vuonna 2016.

Kävelykeskustan periaatesuunnitelman kuvaus

Kävelykeskustan periaatesuunnitelman tavoitteena on turvata keskustan elinvoimaisuus ja kaupallinen menestys sekä asiointiolosuhteet, luoda paremmat puitteet keskustassa oleskelulle, vilkkaalle kaupunkie-

lämälle ja kaupunkitapahtumille sekä parantaa jalankulun turvallisuutta ja sujuvuutta.

Tulevaisuuden Helsingin tarpeita varten on tarpeen parantaa nykyisen kävelykeskusta-alueen kävelyalueita, sujuvoittaa jalankulun yhteyksiä sekä muodostaa yhtenäinen jalankulkuverkko. Tarkoitus on parantaa yhteyksiä ydinkeskustasta asuntoalueiden kauppakaduille, puistoalueille, rannoille ja rantareiteille. Kävelykeskustan periaatesuunnitelman toimenpiteet kohdistuvat seuraaville alueille:

- Esplanadi
- Eteläsatama, Kauppatori, Torikorttelit, Katajanokka
- Mannerheimintie, Mannerheiminaukio, Erottaja ja Erottajankatu
- Rautatieaseman ympäristö, Kaisaniemenkatu
- Töölönlahden eteläosan julkinen tila, Keskustakirjasto Oodin ympäristö, Baanan jatke
- Yliopistokampus
- Kampin keskus, Lasipalatsinaukio, metroaseman ympäristö, terveysasema, Rautatienkadut
- Kampin, Punavuoren ja Kaartinkaupungin kauppakadut.

Tutkitut katuverkkovaihtoehdot

Kävelykeskustan kehittämiseksi on laadittu kolme katuverkkovaihtoehtoa. Katuverkkovaihtoehdossa 1 on Pohjoisesplanadi muutettu kävelykaduksi, jolla sallitaan huolto- ja tontilleajo. Eteläesplanadi on kaksisuuntainen (yksi ajokaista suuntaansa). Kaivokadulla sallitaan yksikaistaisena kaikki liikennemuodot. Ajo Asema-aukiolle tapahtuisi Postikadun kautta. Mannerheimintie muutetaan 1 + 1 ajokaistaiseksi Pohjoisen Rautatiekadun ja Erottajan väliltä.

Katuverkkovaihtoehdossa 2 on Kaivokatu muutettu joukkoliikennekaduksi. Ajo Asema-aukiolle tapahtuisi Postikadun kautta. Pohjoisesplanadilla ja Eteläesplanadilla on yksi ajokaista suuntaansa. Mannerheimintie muutetaan 1 + 1 ajokaistaiseksi Pohjoisen Rautatiekadun ja Erottajan väliltä.

Vaihtoehdoissa 1 ja 2 on Unioninkatu muutettu kaksisuuntaiseksi Aleksanterinkadun ja Pohjoisesplanadin sekä Eteläesplanadin ja Eteläisen Makasiinikadun välillä.

Katuverkkovaihtoehdossa 3 on Kaivokatu joukkoliikennekatuna ja Pohjoisesplanadi sekä Eteläesplanadi kävelykatuna (huolto- ja tontilleajo sallittu). Ajo Asema-aukiolle tapahtuu Kaivokadun kautta ja Postikatu on muutettu kävelykaduksi. Mannerheimintie muutetaan 1 + 1 ajokaistaiseksi Pohjoisen Rautatiekadun ja Erottajan väliltä.

Lisäksi kaikissa katuverkkovaihtoehdoissa on Fabianinkatu Pohjoisesplanadin ja Kaisaniemenkadun välillä muutettu kävelykaduksi/kävelypainotteiseksi kaduksi, jolla huolto- ja tontilleajo on sallittu. Kalevankadulle ja Eerikinkadulle on myös ehdotettu kaikissa vaihtoehdoissa yksisuuntaisia katuosuuksia.

Valittu kävely- ja katuverkkovaihtoehto

Vaikutustarkastelujen ja käydyn vuorovaikutuksen sekä palautteiden perusteella on jatkosuunnitteluun ja lausuntoja varten valittu kävely- ja katuverkkovaihtoehto, jossa Esplanadien ja Mannerheimintien jalkakäytäviä levitetään sekä Kaivokadusta tehdään joukkoliikennekatu (ve2). Eteläesplanadi ja Pohjoisesplanadi sekä Mannerheimintie ovat 1+1 -kaistaisia. Kaivokatu on pelkkä jalankulun ja raitiovaunuliikenteen katu. Pääpyörätieverkon parannukset tehdään samalla kun muutokset toteutetaan.

Katuverkon toimivuuden parantamiseksi vaihtoehtoon tehtiin seuraavat muutokset:

- Unioninkatu Eteläesplanadilta etelään säilytettiin yksisuuntaisena ja kaksikaistaisena satamaliikenteen toimivuuden turvaamiseksi.
- Etelä- ja Pohjoisesplanadille lisättiin risteysiin ryhmityskaistoja liikenteen sujuvuuden parantamiseksi.
- Mannerheimintielle Kaivokadun ja Arkadiankadun välille lisättiin toinen ajokaista pohjoisen suuntaan ajettaessa liittymien toimivuuden parantamiseksi. Lisäksi Mannerheimintielle lisättiin ryhmityskaistoja pysäköintilaitoksiin johtaviin risteysiin.
- Fredrikinkatu säilytettiin yksisuuntaisena Bulevardin ja Kansakoulukadun välillä. Kadun kaksisuuntaisuus ratkaistaan kadun joukkoliikenneratkaisun yhteydessä.

Valitussa liikenneverkon vaihtoehdossa Pohjoisesplanadille tulee lisää tilaa promenadijalankululle sekä säilyy eri vaihtoehdoista parhaiten Esplanadin puistokadun kulttuurihistoriallinen luonne ja ajoneuvoliikenteen yhteydet Esplanadin varren kiinteistöihin. Kaivokadun joukkoliikennekatu mahdollistaa sujuvat ja turvalliset jalankuluyhteydet Rautatieaseman ja keskustan välillä sekä se mahdollistaa aseman ympäristön joukkoliikennejärjestelyjen kehittämisen. Mannerheimintien jalankulun olosuhteet ja kadun ylitykset paranevat.

Liikenneselvitykset

Katuverkkovaihtoehtojen liikenteellisiä vaikutuksia on tutkittu Emme -liikenteen ennusteohjelmistolla ja simuloitu Dynameq -simulointiohjelmalla. Liikennemääränä on käytetty vuoden 2025 maankäytön tuottamaa liikennettä. Vaihtoehtojen välisiä eroja liikenteen siirtymissä, matka-

ajoissa, viiveissä, keskinopeudessa, kulkutavan valinnassa ja saavutettavuudessa on tutkittu ja vertailtu.

Kaikissa katuverkkovaihtoehdoissa keskimääräinen viive ja matka-aika kasvavat. Keskinopeuden lasku on myös havaittavissa. Liittymien joutuminen on myös paikoin lisääntynyt. Vaihtoehdossa 3 viive ja matka-aika muutokset ovat suurimmat. Ruuhka-aikojen pidentyminen on kaikissa vaihtoehdoissa todennäköistä.

Valitussa vaihtoehdossa kokonaismatka-aika verrattuna nykyverkkoon (2025 liikennemäärillä) lisääntyy noin 5 %. Kokonaisviive lisääntyy 8 - 10 %. Keskinopeus alenee 4 - 12 %. Liikenne lisääntyy Kaartinkaupungissa Eteläesplanadin läheisillä kaduilla sekä Lönnrotinkadulla ja Uudenmaankadulla. Liikenteen siirtymisen vaikutukset näkyvät myös Helsinginkadulla, Nordensköldinkadulla, Mechelininkadulla, Unioninkadulla, Pohjoisrannassa ja Runeberginkadulla lisääntyneellä liikenteellä. Vaikkakin liikenteelliset vaikutukset ovat merkittäviä, voidaan haittoja kompensoida parantamalla joukkoliikennejärjestelmää (pikaraitiotiet, piisara, metro) ja kehittämällä pyöräilyolosuhteita.

Käyty vuorovaikutus

Kaupunkisuunnitteluvirasto on järjestänyt vuonna 2014 Kerro kartalla -kyselyn sekä tammikuussa 2017 verkkokeskustelun. Helsingin jalankulkuympäristöt, Jalankulun laadulliset arviot vuonna 2016 -työhön liittyi laaja katu- ja aukiutiloissa tehty kyselytutkimus. Tammikuussa 2017 olivat työpajat eri asukas- ja yritysjärjestöjen sekä kaupungin eri virastojen edustajien kanssa. Työpajoissa ja verkkokeskustelussa esille tulleista näkökohdista on laadittu erillinen yhteenveto. Suunnitelmaa esiteltiin lisäksi mm. Kauppakamarille. Vuorovaikutuksessa saatu palaute on vaikuttanut ratkaisun valintaan ja jatkosuunnittelussa käytetään hyväksi esille tulleita näkökohtia.

Vaikutusten arviointi

Eri suunnitelmavaihtoehdoista on laadittu vaikutustenarviot -taulukko, joka on kokonaisuudessaan Kävelykeskustan periaatesuunnitelma -raportissa liitteenä. Kävelykeskustan elinkeino- ja yritysvaikutuksia on arvioitu kolmen selvityksen avulla. Selvitykset ovat listan liitteenä ja raportin liitteenä on yhteenveto selvityksistä.

Yrityskyselyllä on selvitetty alueen yritysten näkemyksiä kaupungin yritysvaikutusten arviointi -mallin mukaisesti (yrva). Kyselyssä kartoitettiin sekä kävelykeskustan alueella että laajemmalla vaikutusalueella toimivien yritysten mielipiteitä ja arvioita kävelykeskustan kolmen suunnitelmavaihtoehdon vaikutuksista omaan toimintaansa. Kaupallinen arviointi on asiantuntijanäkemyksinä kävelykeskustan laajentamisen kaupallisista

vaikutuksista. Vaikutuksia toimistomarkkinoihin on arvioitu asiantuntija-selvityksellä, jossa on tehty haastatteluja alueen merkittävälle toimisto-kiinteistöjen omistajille sekä maanalaisten pysäköintihallien omistajille.

Jatkosuunnittelu

Kävelykeskustan periaatesuunnitelma -raportti ja Kävelykeskustan periaatesuunnitelma: Kävely- ja katuverkko -suunnitelmakartta asetetaan nähtäville ja pyydetään lausunnot seuraavilta tahoilta: ELY-keskus, Museovirasto, Helsingin yrittäjät ry, Helsingin seudun kauppakamari, Helsinki City Markkinointi, Visit Finland, Helsingin Yliopisto, Helsingin yliopiston ylioppilaskunta, Helsingin taksi-autoilijat ry, Helsingin kuljetusyrittäjät ry, Helsingin polkupyöräilijät, Autoliitto/Helsingin osasto, Linja-auto-liitto, Kynnys ry, Helsingin liikenneturvallisuusyhdistys ry, Helsingin Satama, HSL, HKL, Helka, Kruununhaka -seura, Kruununhaan asukas-yhdistys ry, Katajanokkaseura, Pro Eira, Punavuoriseura, Munkkisääri-Hernesaariseura, Eteläiset kaupunginosat ry sekä muut tarvittavat lausunnonantajat.

Kävelykeskustan tarkempaa suunnittelua ja selvityksiä jatketaan. Periaatesuunnitelman alueelle laaditaan toteutusohjelma. Tarkistettu kävelykeskustan periaatesuunnitelma käsitellään uudessa kaupunkiympäristölautakunnassa. Lopullisesti periaatesuunnitelmasta päättää kaupunginhallitus ja kaupunginvaltuusto.

Periaatesuunnitelma on pohjana yksityiskohtaisemmalle katukohtaiselle jatkosuunnittelulle. Kävelykeskustan laajentaminen tapahtuisi vaiheittain arviolta 5–20 vuoden aikana, ja jokaisesta toteutushankkeesta järjestetään erillinen vuorovaikutus ja päätetään erikseen.

Esittelijä

virastopäällikkö
Mikko Aho

Lisätiedot

Anne Karppinen, arkkitehti, puhelin: 310 37200
anne.karppinen(a)hel.fi
Pekka Nikulainen, liikenneinsinööri, puhelin: 310 37122
pekka.nikulainen(a)hel.fi
Anu Lamminpää, maisema-arkkitehti, puhelin: 310 37258
anu.lamminpaa(a)hel.fi
Anne Karlsson, johtava yleiskaavasuunnittelija, puhelin: 310 37444
anne.karlsson(a)hel.fi
Elina Luukkonen, yleiskaavasuunnittelija, puhelin: 310 37073
elina.luukkonen(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Kävelykeskustan periaatesuunnitelma -raportti
- 2 Kävelykeskustan periaatesuunnitelma, kävely- ja katuverkko suunnitel-

9.5.2017

Vp/3

-
3	makartta Helsingin jalankulkuympäristöt-Jalankulikutkimuksen laadulliset arviot 2016
4	Kiva keskusta kävelijöille -karttakyselyn tulokset
5	Yhteenvedo saadusta palautteesta 2017
6	Kävelykeskustan periaatesuunnitelman kaupallinen arviointi 2017
7	Yritysten/toimipaikkojen näkemykset maaliskuussa 2017
8	Kävelykeskustan laajenemissuunnitelmien vaikutus keskustan toimisto- markkinaaan 2017

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano